

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7So/153/2012
Identifikačné číslo spisu:	4011200431
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Závadská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:4011200431.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Júlie Horskej a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci navrhovateľa: E. E., narodený X. Q. XXXX, bytom v G., K. ul. č. XX, zastúpený JUDr. Štefanom Mišovičom, advokátom advokátskej kancelárie v Nitre, ul. J. Mrkvu č. 22, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, o výšku dôchodku za výsluhu rokov, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 24. októbra 2011, č.k. 23Sd/154/2011, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 24. októbra 2011, č.k. 23Sd/154/2011, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľ nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 24. októbra 2011, č.k. 23Sd/154/2011, potvrdil rozhodnutie z 21. marca 2011 číslo XXX XXX XXXX X, ktorým podľa § 40 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) a podľa § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) znížil navrhovateľovi dôchodok za výsluhu rokov na 295,20 € mesačne s účinnosťou od 2. februára 2011 z dôvodu, že navrhovateľ v čase od 1. februára 1994 do 23. augusta 2000 vykonával činnosť výkonného letca ako samostatne zárobkovo činná osoba, ktoré obdobie sa pre nárok na výsluhu rokov vôbec nehodnotí, lebo zaradenie občana do skupiny letcov predpokladá, že letec vykonával príslušné zamestnanie v pracovnom pomere.

V odôvodnení uviedol, že navrhovateľ v dobe od 1. februára 1994 do 23. augusta 2000 pracoval na základe dohody o pracovnej činnosti ako pilot leteckých poľnohospodárskych prác a bol v tomto období evidovaný na Sociálnej poisťovni, pobočka Nitra ako samostatne zárobkovo činná osoba. Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom odporkyne, že činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby sa na nárok na dôchodok za výsluhu rokov nehodnotí, pretože podmienkou zaradenia občana do skupiny letcov je, aby vykonával príslušné zamestnanie v pracovnom pomere podľa § 40 zákona o sociálnom zabezpečení,

podľa ktorého občan má nárok na dôchodok za výsluhu rokov ak bol zamestnaný po dobu potrebnú pre vznik nároku na tento dôchodok. Formulácia textu „bol zamestnaný ako výkonný letec“ vyžaduje, aby bol občan vykonával zamestnanie ako výkonný letec v pracovnoprávnom vzťahu. Krajský súd preto preskúmané rozhodnutie potvrdil, lebo podľa jeho názoru zodpovedalo zákonu.

Krajský súd navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania s odôvodnením, že v konaní nebol úspešný.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ odvolanie. Namietal, že rozhodnutím odporkyne sa cíti poškodený na svojich právach a domnieva sa, že jeho dôchodok za výsluhu rokov bol neoprávnene znížený. Uviedol, že 8. júna 1993 získal koncesnú listinu na vykonávanie činnosti letecká doprava a letecké práce a funkciu pilota vykonával v zamestnaní 14 rokov a 20 dní. Poukázal na § 8 ods. 1 písm. g) zákona o sociálnom zabezpečení (v znení zákona č. 39/1994 Z.z.), podľa ktorého sa zamestnaním rozumie činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, a to v rozsahu a za podmienok ustanoveným vykonávacím predpisom, preto mu malo byť hodnotené ako doba zamestnania aj obdobie od 1. februára 1994 do 23. augusta 2000. Pokladal za pochybenie legislatívy, ktorá v prechodnom období po roku 1998 nezosúladiť zamestnanie a činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby pre nárok na starobný dôchodok a tiež aj pre priznanie dôchodku za výsluhu rokov. Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok Krajského súdu v Nitre a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žiadala rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť ako vecne správny. Uviedla, že navrhovateľ v období od 1. februára 1994 do 23. augusta 2000 vykonával činnosť pilota ako samostatne zárobkovo činnná osoba a zotrvala na právnom názore, že pre nárok na dôchodok za výsluhu rokov možno zhodnotiť len obdobie zamestnania v pracovnom pomere.

Najvyšší súd ako súd odvolací (§ 10 ods.2, § 250s OSP) preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Podľa § 40 ods. 1, písm. a) a písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení občan má nárok na dôchodok za výsluhu rokov, ak bol zamestnaný po dobu potrebnú pre nárok na tento dôchodok ako veliteľ lietadla, pilot, navigátor, palubný technik - inžinier, palubný mechanik, rádiotelegrafista, rádiotelefonista, palubný sprievodca a ak bol zamestnaný vo Zväze pre spoluprácu s armádou, aj výsadkár - inštruktor (ďalej len „výkonný letec“) alebo vedúci letovej prevádzky v organizáciách v pôsobnosti federálnych ministerstiev dopravy a obrany, vykonávajúci zamestnanie, ktoré bolo pred 1. januárom 2000 zaradené na účely dôchodkového zabezpečenia do II. pracovnej kategórie (ďalej len „vedúci letovej prevádzky“).

V zmysle § 255 ods.1 zákona o sociálnom poistení sa za obdobie dôchodkového poistenia považuje aj zamestnanie získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004.

Z § 40 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ zákona o sociálnom zabezpečení vyplýva, že zákonnou podmienkou nároku občana na dôchodok za výsluhu rokov je skutočnosť, že občan vykonával činnosť taxatívne uvedenú citovanom zákonnom ustanovení, a to v zamestnaní po dobu potrebnú pre vznik nároku na tento dôchodok.

Z § 2 Obchodného zákonníka vyplýva, že samostatne zárobkovo činnná osoba vykonáva činnosť vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia príjmu (zisku). Teda nevykonáva činnosť v zamestnaní v zmysle zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov. Z evidenčného listu dôchodkového zabezpečenia a zo žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok z 21. júla 2010 vyplýva, že navrhovateľ v období od 1. februára 1994 do 23. augusta 2000 bol samostatne zárobkovo činnnou osobou, a teda nevykonával činnosť uvedenú v § 40 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení v zamestnaní, hoci sa pre účely účasti na dôchodkovom zabezpečení činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby považovala za zamestnanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa preto zaoberal otázkou, či doba zamestnania na účely vzniku práva na dôchodok za výsluhu rokov podľa § 40 ods. 1 písm. a) a písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení je

aj doba vykonávania činnosti samostatne zárobkovo činnou osobou.

Ustanovenie § 8 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení (v znení od 1. januára 2001) vymedzuje pojem zamestnanie a podľa jeho znenia účasť na dôchodkovom zabezpečení samostatne zárobkovo činnnej osoby, spolupracujúcej osoby samostatne zárobkovo činnnej osoby a osoby dobrovoľne pokračujúcej v účasti na dôchodkovom zabezpečení sa hodnotí ako zamestnanie, ak za tieto obdobia bolo zaplatené poistné na dôchodkové zabezpečenie podľa osobitného predpisu (§ 14 ods. 1 a 2 zákona o Sociálnej poisťovni). Ak toto poistné nebolo zaplatené do dňa, od ktorého sa priznáva dôchodok, hodnotia sa tieto obdobia ako zamestnanie až odo dňa zaplatenia poistného.

Z ustanovenia § 8 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení vyplýva, že zákon činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby síce hodnotí ako zamestnanie, ale len pre účely posúdenia účasti na dôchodkovom zabezpečení.

Pojem „zamestnanie“ pre hodnotenie účasti na dôchodkovom zabezpečení však nie je zhodný s pojmom „výkon zvýhodneného zamestnania“ pre vznik nároku na dôchodok za výsluhu rokov, kde pojem „vykonávanie zvýhodneného zamestnania“ znamená účasť na dôchodkovom zabezpečení zamestnanca (§ 6 ods. 1 písm. a/ zákona o sociálnom zabezpečení v spojení s § 2 písm. a/ a b/ zákona č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancom). Vymedzenie účasti samostatne zárobkovo činnnej osoby na dôchodkovom zabezpečení nemá súčasne za následok, že činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby je hodnotená ako zamestnanie vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, lebo podmienky pre takéto zvýhodnenie boli osobitne v zákone o sociálnom zabezpečení definované. Napriek skutočnosti, že činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby zákon hodnotil ako zamestnanie, započítanie tohto zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii by bolo možné len vtedy, ak boli splnené zákonné podmienky, uvedené v § 40 zákona o sociálnom zabezpečení. Znamená to teda, že zamestnanie ako činnosť, zakladajúca účasť poistenca v dôchodkovom zabezpečení musel vykonávať v zamestnaní zamestnanec. Zamestnanie musel teda vykonávať zamestnanec v pracovnoprávnom vzťahu a vykonávanie činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby zamestnaním v zmysle pracovnoprávnych predpisov nie je a ani nebolo. Podporne pre tento výklad pojmov svedčí aj skutočnosť, že príslušní zamestnávateľia osôb, ktoré pracovali vo zvýhodnenej pracovnej kategórii mali aj vyššiu odvodovú povinnosť, ktorú samostatne zárobkovo činnné osoby nemali.

Doba vykonávania činnosti navrhovateľa ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v období od 1. februára 1994 do 23. augusta 2000 nie je vykonávaním činností, taxatívne uvedených v § 40 ods. 1, písm. a) a písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení, lebo v tomto období navrhovateľ už nebol zúčastnený na dôchodkovom zabezpečení ako zamestnanec podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení v spojení s ustanoveniami zákona č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov v znení neskorších predpisov, ale bol zúčastnený na dôchodkovom zabezpečení ako samostatne zárobkovo činnná osoba podľa zákona č. 74/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Sociálnej poisťovni“).

Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa v napadnutom rozsudku v tom, že pre vznik nároku na dôchodok za výsluhu rokov sa hodnotia obdobia, v ktorých činnosti pre vznik nároku na výsluhu rokov boli vykonávané v pracovnom pomere. Ak teda odporkyňa v preskúmanom rozhodnutí vylúčila obdobia, v ktorých navrhovateľ tieto činnosti vykonával ako samostatne zárobkovo činnná osoba, rozhodla v súlade so zákonom.

Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 OSP potvrdil ako vecne správny.

Podľa § 250k ods. 1 vety prvej OSP ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania.

V prejednávanej veci navrhovateľ nebol úspešný, preto v zmysle § 250k OSP nemá právo na náhradu

trov odvolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok